

VAN ZOYS TOT SOEST

TIJDSCHRIFT VAN DE
"HISTORISCHE VERENIGING SOEST"

Foto omslag: Gasbedrijf aan de Lange Brinkweg (1974)

Opgericht 8 mei 1980.

Voorzitter	: W.P. de Kam, Emmalaan 3	(035-5880048)
	wim.de.kam@wolmail.nl	
Secretaris	: J.E.J. Hilhorst, Plasweg 57a	(035-6018639)
	johhilh@wanadoo.nl	
Penningmeester	: P.Kuijpers, Nassaulaan 8	(035-6013060)
	pkuijpers@12move.nl	
Overige leden	: R.P. van Dorresteyn, Kolonieweg 6a	(035-6030234)
	r.v.dorresteyn@planet.nl	
	R.H.M. van Hal, Spinet 47	(035-6020573)
	rvanhal@wanadoo.nl	
	J.E.J. Hilhorst, Plasweg 57a	(035-6018639)
	johhilh@wanadoo.nl	
	Mevr. J.M. van de Poll, Reigerpad 54	(035-6017065)
	jvdpoll@obsoest	
	W. Routers, Cimbaal 19	(035-6010169)
	routers@wanadoo.nl	
	P. v.d. Weij, P.C. Hooftlaan 34	(035-6015779)
	weijp@soest.nl	

Grafische verzorging : Drukkerij Practicum BV, Torenstraat 22a, Soest

Alle rechten voorbehouden. Overname uit deze uitgave is alleen toegestaan na schriftelijke toestemming van het bestuur van de Historische Vereniging Soest.

VAN HET MUSEUM OUD SOEST

Wim de Kam

De collectie van het museum is voor een groot gedeelte opgebouwd uit materiaal dat in de afgelopen 30 jaar door inwoners van Soest aan de oudheidkamer en later het museum Oud Soest is geschonken of in bruikleen is afgestaan. En nog steeds bieden mensen regelmatig spulletjes aan waaronder soms hele waardevolle. De Stichting Museum Oud Soest is de mensen daarvoor erkentelijk.

Lang niet alles daarvan kon worden geëxposeerd. Veel is dan ook opgeslagen in het zogenaamde depot (de zolders en kelders van het museum en bedrijfsruimte die beschikbaar wordt gesteld door het bedrijf Dijssel carrosseriebouw aan de Lange Brinkweg).

De omvang van het aantal opgeslagen en geëxposeerde materiaal is in de loop van de tijd zodanig gegroeid dat de ruimte te beperkt is.

Het is dan ook noodzakelijk een selectie te maken en vervolgens een deel op te ruimen. Voor een museum dat primair gericht is op het verzamelen en bewaren van historische voorwerpen is opruimen bijna een tegennatuurlijke actie. Toch is het onontkoombaar. Daarom zal binnenkort – zoals dat in het verleden ook al eens is gedaan – een rommelmarkt worden georganiseerd waarbij oude spulletjes te koop worden aangeboden. Daarbij zal het uiteraard vooral gaan om spullen waarvan er meerdere exemplaren zijn of die voor de historie van Soest minder relevant zijn.

De datum van de rommelmarkt zal via de lokale kranten bekend worden gemaakt.

Hoewel de selectie met de nodige zorg zal plaatsvinden is het denkbaar dat wellicht toch soms voorwerpen worden aangeboden waaraan de schenkers bijzonder zijn gehecht en die men liever niet door het museum ziet verkocht. Indien dat het geval is en de schenkers kunnen in redelijkheid aantonen dat de materialen door hen zijn geschonken dan verkrijgt men het recht de materialen (het geschonkene) terug te ontvangen. Als men daarover nadere informatie wenst kan men contact opnemen met het bestuur van de Stichting Museum Oud Soest (tel.nr.035-5880048).

‘EENE ZEER WELKOME VERMEERDERING’

Hans Kruiswijk

Een eeuw geleden stond heel Soest op zijn kop vanwege de spectaculaire beeldenvondst in een verborgen nis van de doopkapel van de Oude Kerk. Onder een vloer van het aan de zijgevel gesitueerde torentje werden bij de restauratie van de toren in 1905 vijftien losse beelden en groepen aangetroffen en zes nog enigszins herkenbare fragmenten. Bovendien werd een tachtigtal fragmenten van pijpenbeeldjes gevonden. Dankzij een onlangs opgedoken publicatie van twee oktober 1905 horen wij vanuit het verleden de stem van ooggetuigen.

Het officiële begin van de monumentenzorg in Nederland was in 1873 toen de Maastrichter advocaat jhr. mr. Victor de Stuers tot chefreferendaris bij het Departement van Binnenlandse Zaken werd benoemd en hoofd werd van de toen ingestelde afdeling Kunsten en Wetenschappen. In 1903 volgde de instelling van de Rijkscommissie voor inventarisatie van Nederlandse Monumenten, waarvan architect Cuypers, de restaurateur van de toren van de Oude Kerk, voorzitter werd en Jan Kalf secretaris.

Deze Jan Kalf schrijft in oktober 1905 over de vondst van ‘een groep sculpturen, blijkbaar verborgen op de plaats waar zij te huis behooren’. Hij zegt over de heiligenbeelden van de Oude Kerk: “Zij vormen eene zeer welkome vermeerdering van het niet overgroot getal der middelnederlandsche beeldhouwwerken, die ons bewaard zijn gebleven.” Kalf heeft zelf de ruimte waar de beelden verstopt lagen onderzocht en een tachtigtal fragmenten van pijpenbeeldjes aangetroffen, die volgens hem dateren uit het begin van de 16^e eeuw. Het lukte niet de stukken tot een geheel te maken, maar volgens de auteur moeten sommige figuurtjes wel 40 tot 60 centimeter groot zijn geweest. Als de belangrijkste beelden beschouwt Jan Kalf de Heilige Anna met Maria en Kind en een Madonna met Kind. Hij concludeert dat deze beelden omstreeks 1480 moeten zijn gemaakt. Het mooiste beeldhouwwerk van de vondst is de 62 centimeter hoge ‘Bezwijming van Maria’. Het is een groep waarin een neerglijdende Maria is te zien, die wordt ondersteund door Johannes. Achter hen staat de naar het Kruis gewende Maria Magdalena. Kalf is getroffen door de sobere wijze waarop dit ontroerende tafereeltje met de willoze verslapping van het ineen zinkend lichaam en de diepe smart zijn uitgedrukt.

Bezwijming van Maria

Petrus

Paulus

Onder de vloer van het torentje bevonden zich ook twee 75 centimeter hoge beelden van de Heiligen Petrus en Paulus uit 1480. Dat is natuurlijk niet zo verwonderlijk, want de kerk was oorspronkelijk aan deze twee apostelen gewijd. Een opvallend beeld is “Christus in het Voorgeborchte”. Voor de deur van de hel staat een in een wijde mantel gehulde Christus, te herkennen aan zijn wonden, in de rechterhand de kruisvaan dragend en met de linker hand Adam bij de arm houdend, terwijl achter Adam Eva biddend oprijst. Onder de beelden bevonden zich twee grote Madonnafiguren van omstreeks 1520. Deze twee hebben een zogenaamd Marianum gevormd, een “Onze-Lieve-Vrouw-in-de-zon”. Dat is een meestal in het kruis van de kerk hangend beeld dat aan de voor- en achterzijde een Madonna toont. De beide beelden werden met de ruggen bevestigd op een verguld houten ovaal van waaruit naar alle kanten stralen schieten.

Benden

De uitbouw waarin de beelden werden aangetroffen bestond uit drie vertrekken, te weten een doopkapel met daarboven twee ruimten. De toren van Eemnesbuiten, die veel op de toren van de Oude Kerk lijkt heeft eenzelfde uitbouw. Jan Kalf veronderstelt dat de moeilijk toegankelijke ruimte bedoeld is als bergplaats om kostbare zaken te bewaren. Slechts één van de gevonden beelden vertoont sporen van opzettelijke beschadiging, zodat het vermoeden bestaat dat de vrome bevolking van Soest de beelden van de kerk in veiligheid heeft gebracht voor ‘oprukkende Calvinistische benden, die plunderend en beeldenstormend door Eemland trokken’. Er is zelfs een ooggetuige die heeft beschreven hoe gruwelijk de Calvinisten in deze streek hebben huisgehouden. De Amersfoortse priester Michael van Isselt beschrijft dat tegen Kerstmis 1580 benden beeldenstormers alles wat er nog over was aan kerkelijke voorwerpen in de kerken van Soest, Baarn, Leusden en Isselt roofden en vernielden. Hij vertelt dat zelfs de klokken uit de torens werden gesmeten. Kalf is van mening dat de mededeling van Isselt over de klokken wordt bevestigd door het feit dat de klokken die zich anno 1905 in de genoemde torens bevinden van na de middeleeuwen dateren. (Baarn 1772, Leusden 1667, Isselt 1717). De grote klok van Soest is echter van 1506. Blijkbaar was die te zwaar voor de rovers. De bevolking van onze streken had weinig op met de nieuwe leer. De boeren van Leusden grepen zelfs de wapens om de Calvinistische benden op de vlucht te jagen, maar uiteindelijk verloren zij de strijd.

Waarschijnlijk hebben de Soesters hun beeldenschat bijtijds in het moeilijk te vinden torenkamertje verstopt en de deur en het venster daarvan dichtgemetseld. In Soest heeft men zich volgens de auteur niet gewapend verzet, maar de katholieke Soesders wilden niet op de nieuwe wijze aan het Avondmaal gaan en men verzette zich tegen het zingen van psalmen. De Staten van Utrecht wezen in 1588 een predikant aan; het duurde tot 1680 eer er een kerkenraad was die een predikant zou beroepen.

Christus in het voorgeborchte

Marianum

Vrouwe in de zon

Nawoord

De beelden zijn niet in Soest gebleven. Ze bevinden zich nu in het Rijksmuseum te Amsterdam, het Centraal Museum in Utrecht en in Museum Flehite in Amersfoort. Pogingen om één of enkele beelden nog eens te tonen in de Oude Kerk hebben tot nu toe geen resultaat opgeleverd. Zelfs het feit dat het dit jaar een eeuw geleden is dat de vondst werd gedaan leidde niet tot de gewenste toestemming.

GEERT GROOTE EN DE EERSTE STICHTINGEN

Fred van Kan

(bewerking van een lezing gehouden op 25 maart 2003 in het Gildehuis, Soest)

Op godsdienstig gebied is er in Amersfoort en Eemland evenals in andere delen van de Nederlanden rond 1400 veel te beleven. Een vernieuwingsbeweging is opgekomen, die Moderne Devotie wordt genoemd. Geert Groote is daarvan de stichter. Hij maakte in 1372 na een levensbedreigende ziekte een bekering door en keerde zich af van de wetenschap. Voortaan richtte hij zich op renovatio en reformatio. Hij preekt een terugkeer naar de leefwijze van de eerste christenen, zoals die via de evangelies en kerkvaders is overgeleverd. Centraal daarbij stond een tekst uit de Handelingen van de Apostelen:

‘Zij bleven volharden in de leer der apostelen en de onderlinge gemeenschap, in het breken van het brood en het gebed. (...) En al de gelovigen bezaten allen in gemeenschap. Ze verkochten have en goed en verdeelden het onder elkaar, naar ieders behoefte. Iedere dag bezochten ze eendrachtig de tempel en thuis braken ze het brood’. Groote wilde een navolging tot in de kleinste details. Daarvoor was een verinnerlijking van het geloofsleven nodig. Grootes optreden was voor een deel een reactie op de verslapping van het kloosterleven bij de oude kloosterorden (Benedictijnen en Cisterciënzers). Daar kwamen gemeenschappelijk leven, armoede en afzondering in gevaar door het aannemen en behouden van persoonlijk bezit. Bovendien protesteerde Groote tegen de priesters die leefden van prebenden, zich nauwelijks met de zielzorg bezighielden en leefden in concubinaat.

Aanvankelijk organiseerde Groote samenkomsten bij hem thuis. Later trok hij als boeteprediker rond (1379-1383). Hij had de gave van het woord, maar kwam ook overtuigend over omdat hij wat hij de mensen voorhield zelf in praktijk bracht.

Na zijn dood in 1384 ging de beweging door, allereerst dank zij de stichting van broeder- en zusterhuizen van het gemene leven. Die huizen boden een mogelijkheid bij uitstek om Christus na te volgen, niet alleen voor kloosterlingen, maar ook voor leken.

Zo kon men komen tot het delen van zowel het materiële als het spirituele, net als de eerste christenen. De eerste huizen ontstonden in Deventer, Zwolle, Kampen en op de Agnietenberg.

Het leven werd hier geregeld door een belofte van gehoorzaamheid en het vastleggen van leefregels, kloosters waren deze huizen niet. De kerk stond aanvankelijk sceptisch tegenover deze nieuwe beweging die niet te vangen was in de bestaande structuren

De Moderne Devotie in Eemland

Als gevolg van Grootes prediking ontstonden in Amersfoort het St.-Agnesconvent (ca. 1380) en het St.-Aagtenconvent (1399). Ook de stichting van het St.-Pietsgasthuis kwam onder invloed van de Moderne Devotie tot stand. In 1395 verzochten enkele Amersfoorters Florens Radewijnsz. in Deventer om mannen naar Amersfoort te sturen om een broedergemeenschap op te richten. Onder hen was Rutger van den Doem, die aan de wieg stond van St Aagten en ook een van de stichters was van het Pietersgasthuis. Radewijnsz. ging hiermee akkoord en in 1398 was de bouw van een huis van de broeders van het gemene leven voltooid. In de praktijk waren het vooral priesters die hier samen gingen wonen. Het broederhuis stond aan het Kleine Spui, achter het Pieters- en Bloklandgasthuis. Leider van de gemeenschap werd de priester Willem Hendriksz., die in de beweging van de Moderne Devotie een belangrijke plaats innam.

Al spoedig wilde een meerderheid van de broeders hun leven wat uniformer gestalten geven en zij sloten zich in 1399 aan bij de regel van de penitentie of boetevaardigheid, of Derde Regel van Franciscus. Deze orderegel was bedoeld voor diegenen die buiten een werkelijk klooster toch de leefwijze van Franciscus wilden navolgen, maar geen kloostergeloften aflegden. Niet allen volgden deze keuze.

De broeders kregen dankzij de schenking van grond 'in de Hage' aan de rand van Amersfoort in 1403 de kans om een nieuw huis te bouwen voor hun sterk gegroeide gemeenschap. De bouw van het huis begon in 1403, werd bekostigd door de Amersfoortse notabele Herman Snider en was in 1405 voltooid. Als beschermheiligen kozen de mannen voor de maagd Maria en Sint Andries. In de volksmond werd het convent Sint Andriescamp genoemd. Het lag zo ongeveer in het gebied tegenover het tegenwoordige Mariënhof. Bij het klooster hoorde een kapel met klokkentorentje of klokkenstoel en een begraafplaats. In 1405 sloot het kapittel van de St Joriskerk een overeenkomst met de broeders, daarin werd o.a. bepaald dat zij een kapel met altaar mochten bouwen, dat de overste of een andere priester van het huis de biecht mocht horen van de broeders en inwonenden en de mis mocht vieren.

Verder kregen de broeders het recht om een eigen begraafplaats in te richten voor hun gemeenschap. De broeders verplichtten zich om jaarlijks aan het kapittel 5 lood zilver te betalen, om zo de vermindering van inkomsten van het kapittel te compenseren. Degenen die in het broederhuis woonden, zouden immers nog maar weinig in de parochiekerk komen en daar dus nog nauwelijks iets op de collecteschaal gooien. Nog steeds vormden de broeders geen echte kloostergemeenschap. In 1416 veranderde dit. De broeders gingen over naar de (priester)orde van de reguliere kanunniken van St Augustinus. Zij deden dit binnen de congregatie van Windesheim, een soort federatie waar al een groot aantal kloosters toe behoorde. Reguliere kanunniken waren overigens geen monniken. Als kleding droegen deze kanunniken een borstrok van grove stof; die werd zomers om de maand, 's winters om de twee maanden gewassen. De borstrok werd dag en nacht gedragen. Soms droeg men een onderbroek, vooral als men op reis ging. Over de borstrok werd een tunia superior aangetrokken, een lang wit kleed, dat bijna tot de grond reikte. Daaroverheen droeg men een wit linnen koorhemd met mouwen, iets korter dan het andere kledingstuk. Dit werd maandelijks gewassen.

Bij de reguliere kanunniken kende men de volgende functies: de prior, die de leiding had van de gemeenschap, zijn plaatsvervanger de supprior, de procurator, die de financiën beheerde, de keldermeester, verantwoordelijk voor de voorraden, de bakkerij en de brouwerij, de reftermeester met de zorg voor de eetzaal, de ziekenbewaarder, de kledingbewaarder, de koster, de voorzanger, de boekenbewaarder, de portier en de gastenmeester. In het kloosterleven nam het bidden van de zeven getijden, een belangrijke plaats in, evenals het lezen van vrome literatuur. Verschillende kanunniken hielden zich bezig met het kopiëren van handschriften, niet om daar geld mee te verdienen, maar voor eigen gebruik of zo nu en dan op verzoek van anderen. Enkele handschriften van het klooster zijn bewaard gebleven, o.a. op kasteel Bergh. Daar wordt een graduale uit 1497 bewaard. In dat handschrift staat genoteerd:

“Iten Int jaer ons heren durent CCCC ende xcvi is dit boeck ghescreven by my broder jan klubbert zone Een gheprofessijt monnick in die brickt doer sonderlinghe lief die ic heb ghehad tot dat convent van sinte clare bynnen der stede van amstelredam.

Ende dat daer om datment nimmer en sellen vercopen noch om ghelt of om ghelts waer mer daer ten ewighen daghen te bliven. Want ic daer op heilige daegen dic in ghearbeit heb. Bid doch om gods wil voer hem”.

Dit kloosterleven kwam niet op Amersfoorts grondgebied tot stand, maar na de verhuizing van het klooster naar Soest. In de jaren 1416-1417 drong het Amersfoortse stadsbestuur er bij de kanunniken op aan om te verhuizen, want het klooster lag net buiten de stad en zou in tijden van oorlog als uitvalsbasis voor vijandige Geldersen kunnen dienen. Een verhuizing mogelijk gemaakt door Hendrik Caerman, een Amersfoorter, die als kannunik in Deventer woonde. Hij schonk in 1419 zijn voorvaderlijk goed in de Birtk. In 1420 vertrokken 21 kanunniken naar het nieuwe Mariënhof in de Birtk. Zij namen hun altaar, gewijd aan St. Andries, mee. Ook het lijk van hun eerste overste, Willem Hendriksz., die voor hen een halve heilige was, namen zij mee. Hij werd in de Birtk herbegraven. Het klooster kwam daar tot bloei, mede door schenkingen, o.a. van de weduwe van de Soester schepen Jacob Schade.

Mariënhof lag tussen de Neder- en Bovenbirtkseweg (d.i. de Turfwech, nu Birtkstraat). Langs het kloostergoed liep een zijweg, met daaraan een poort, die toegang gaf tot het klooster. Het totale kloosterbezit in de Birtk bedroeg omstreeks 1450 meer dan 70 morgen en twintig jaar later zelfs meer dan 85 morgen.

Aan het oude klooster buiten Amersfoort herinnerde na het vertrek van de kanunniken alleen nog de waterpoort Monikkendam die dicht bij het klooster werd gebouwd, de St Andriesstraat en de aan het einde van deze straat gelegen maar allang verdwenen Sint-Andriespoort.

Een belangrijke bron voor de geschiedenis van het klooster vormen de *Annales Birtani*, ofwel de kroniek van Mariënhof, die in 1704 in druk werd uitgegeven. Daarnaast valt o.a. informatie te vinden in de kloosterkronieken van St. Aagte en St. Agnes in Amersfoort.

Niet lang na de stichting ging het met het Soester klooster niet zo best, want in 1435 vatte de prior het plan op om zijn gemeenschap onder te brengen in een Utrechts klooster. Dit ging uiteindelijk niet door.

1439 was een belangrijk jaar voor het klooster. Toen ontving men belangrijke relikven uit Keulen. Om die plechtig te ontvangen gingen de kanunniken voor de hoogmis op het feest van Matthias Apostel onder het luiden van de klokken naar de kloosterpoort, in processie, terwijl ze zongen en kruizen met zich mee droegen.

In 1441 kreeg Mariënhof een nieuwe prior, Jacob Simonsz. Hij kwam uit een Windesheimerklooster bij Amsterdam. Ooit had hij een werelds leven geleid, maar inmiddels had hij zich bekeerd en hij werd een groot voorbeeld van vroomheid voor zijn medebroeders.

In die jaren bloeide het klooster en werden kloosterlingen uit Soest voor functies elders gerekruteerd. Zo vertrok Rudolf Gerritz, naar de omgeving van Leiden om er prior van het klooster Hieronymusdal te worden. Andersom kwamen mannen van ver weg naar Soest om er in te treden, zo bijvoorbeeld uit Zeeuwse Duiveland.

In 1442 werd Mariënhof een slotklooster. Daarmee was het voortaan van de buitenwereld afgeschermd. In hun gebeden besteedden de kanunniken echter wel aandacht aan de wereld. Met name voor de overledenen werd veel gebeden. Zo bedong de Amersfoorter Gijsbert de goudsmid in 1478 dat in ruil voor een schenking door de kanunniken na zijn dood dertig missen zouden lezen ter intentie van hem. Ook het klooster Mariënhof had in 1481 net als Soest en heel Eemland te lijden van de Utrechtse burgeroorlog. In 1519 was alles al weer jaren rustig en kon het honderdjarig bestaan van het klooster in Soest worden gevierd. Men vroeg God bij die gelegenheid om het klooster voor eeuwig te bewaren.

Drie jaar later werd er op verzoek van de bisschop van Utrecht in de Birk net als op veel andere plaatsen een dag niet gewerkt. In plaats daarvan hielden de kanunniken een plechtige processie met alle relieken en het H. Sacrament, zingen zij een mis met *Te Deum Laudamus* aan het slot. Dit alles gebeurde om God te danken voor de verkiezing van Adrianus van Utrecht tot paus, die, zo hoopte men, er voor zou zorgen dat God zijn toorn zou afwenden en vrede en rust in heel de christelijke wereld zouden terugkeren.

In 1543, tijdens de laatste stuiptrekkingen van het onafhankelijke hertogdom Gelder, werd Mairënhof geplunderd door Gelderse troepen onder leiding van Maarten van Rossum. In de kloosterkroniek lezen we daarover:

“quamen alle daghe die Borgers kynders van Amersfoert mit manden ende croeywagens, ende namen al dat daer int convent, ende opt hoff gebeleven was; ende die lyen die op die kerck ende op dat clooster waeren braecken sy aff, ende al dat loot, ankeren, yserwerk, houtwerk ende al dat daer was”. Deze afbraak kwam het klooster niet meer te boven; men zocht een nieuw onderkomen. Dat werd in 1547 in Amersfoort gevonden. Daar kochten de kanunniken het klooster van de Celzusters.

Deze vrouwengemeenschap was bijna uitgestorven en kende alleen nog wat oudere zusters. Ter plaatse bouwden de Soester kloosterlingen hun nieuwe Mariënhof. Dit bleef ook na de Reformatie (1580) nog enige tijd bestaan, tot in 1610 de laatste kanunnik, Servaas van Wijck, overleed. De restanten van hun gebouwen in Soest werden in 1588 afgebroken. De kloostergoederen in de Birkst bleven tot 1810 in het bezit van de stad Amersfoort, als opvolger van de kanunniken.

In 1875 is in de Birkst nog een deel van het klooster, met de naam 'Lange Huys' als boerderij bewaard gebleven. De zuidelijke gevel daarvan ging op die tijd van het klooster terug. Dit gebouw werd in 1915 afgebroken. De familie Wantenaar bouwde toen een nieuwe boerderij, die in 1951 afbrandde. Ter plaatse werd een nieuwe boerderij gebouwd, die tegenwoordig bekend staat als de Stoethoeve (Birkstraat 137). Ook het nog bestaande Monnikenbosje behoorde ooit tot het kloostergoed.

JHR. MR. P.J. BOSCH VAN DRAKESTEIN

JEJ Hilhorst

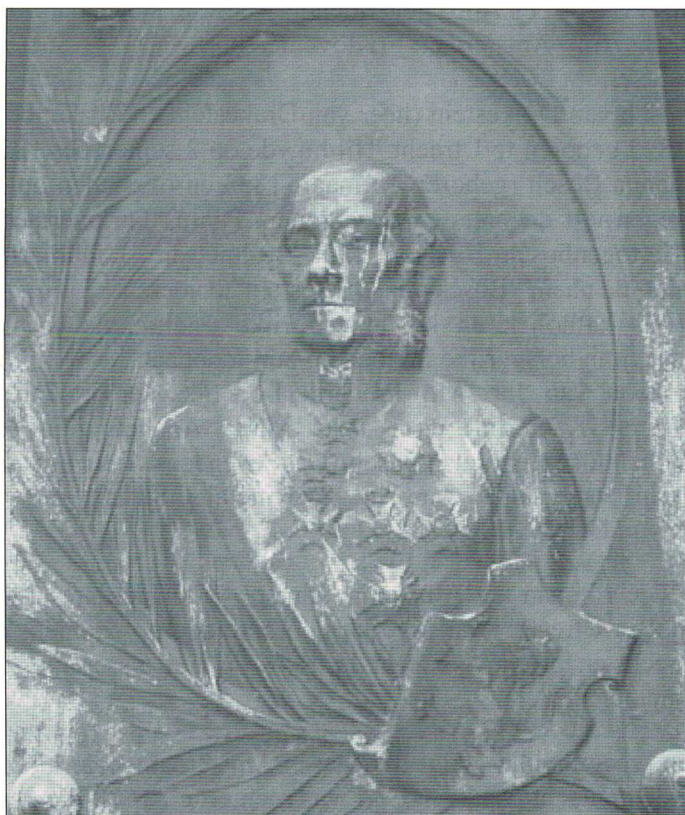
Op de r.k. begraafplaats van de parochie Carolus Borromeus te Soesterberg is een opvallend grafmonument aanwezig. De familie Bosch van Drakestein heeft de aanleg van de begraafplaats in 1838 mogelijk gemaakt door een stuk van het landgoed Sterrenberg aan de parochie af te staan. Een groot stuk was voor de familie bestemd en vanaf 1851 werden er enkele tientallen familieleden begraven.

Mr. P.J. Bosch van Drakestein kreeg er een prominente plaats met een neoclassicistisch grafmonument, geheel vervaardigd uit natuursteen met een grote opstand en een daarvoor liggende grafsteen naar een ontwerp van Jules Dony (1865-1949). Op het monument is een bronzen plaquette met zijn buste aangebracht. Op zijn borst prijken diverse onderscheidingen: Commandeur in de orde van de Nederlandse Leeuw, ridder tweede klasse in de Orde van de Gouden Leeuw van het Huis van Nassau (12 mei 1874) en het Grootkruis in de orde van de Eikenkroon (13 september 1888).

Dit alles roept de vraag op: wie was Jhr. Mr. P.J Bosch van Drakestein?

grafmonument Bosch van Drakestein

*Bronzen plaquette waarop de buste is aangebracht.
Op zijn borst prijken diverse onderscheidingen*

Het gaat om een op en top negentiende eeuwse staatsman. Hij woonde achtereenvolgens in Amsterdam (Kloveniersburgwal) – Soesterberg, De Vuursche¹.

Paulus Jan Bosch van Drakestein (heer van Drakestein en Drakenburg) werd op 15 februari 1825 geboren te Utrecht. Hij huwde op 2 september 1852 Elisabeth Henriëtte Johanna Bosch (geboren 15 maart 1833 en overleden op 25 augustus 1884). Zij kregen vijf dochters en twee zonen. Paulus Jan overleed op 25 mei 1894 in 's-Hertogenbosch. Bij Koninklijk Besluit van 21 februari 1836 kreeg hij toestemming de naam “Bosch van Drakestein” te voeren.

De familie was katholiek en kende een rijke traditie als bestuurders. Die achtergrond was van belangrijke invloed op zijn loopbaan.

Hij was de zoon van Jhr. Mr. Frederik Lodelijk Herbert Jan Bosch van Drakestein (Eerste-Kamerlid) en Martha Maria Ancher. Zijn schoonvader, Johannes Wilhelmus Henricus Bosch was eveneens Eerste-Kamerlid. Zijn grootvader aan vaderskant was lid Provinciale Staten van Utrecht en burgemeester van Utrecht.

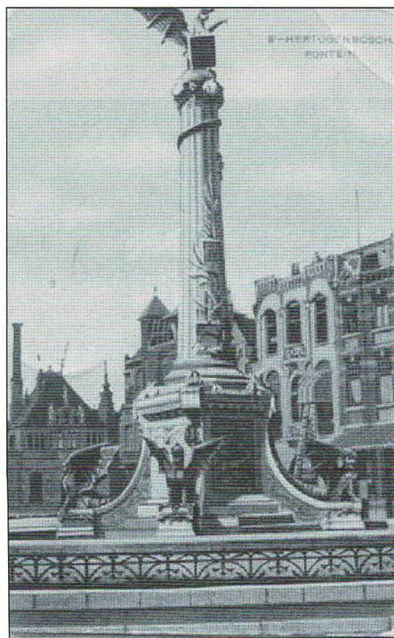
Paulus Jan studeerde aan het Atheneum Illustre te Amsterdam (1843-1848) en de Hogeschool in Utrecht waar hij zich voorbereidde op examens Romeins en hedendaags recht en promoveerde er in 1848 op een dissertatie, getiteld “De consillio nautica”.

Zijn loopbaan kreeg invulling als advocaat in Amsterdam waar hij van 1851 tot 1856 lid van de gemeenteraad was. Hij was rechter te Amsterdam en rechter bij de Arrondissementsrechtbank te Amersfoort (2 januari 1856 tot 1 oktober 1856). Een korte periode want hij werd benoemd tot Commissaris des Konings in Noord-Brabant. Hij bekleedde dit ambt van 1 oktober 1856 tot 25 mei 1894.

¹. In 1807 wordt het huis Drakestein openbaar geveild en mr. Paulus Wilhelmus Bosch, burgemeester van Utrecht, wordt de nieuwe eigenaar. Hij gaat zich naar het huis 'Bosch van Drakestein' noemen. Na zijn dood worden de drie huizen (hij verwerft in 1811 ook de buitenplaatsen Oud-Amelisweerd en Nieuw-Amelisweerd bij Bunnik) in 1834 onder zijn drie zonen verdeeld. De middelste, Frederik Lodewijk Herbert Jan, erft Drakestein. Frederik Lodewijk koopt in 1860 het landgoed Drakenburg, waarmee Drakestein en Drakenburg weer in één hand komen. Als hij in 1866 sterft, gaat het huis naar zijn zoon, mr. Paulus Jan Bosch van Drakestein, die commissaris van de Koning in Noord-Brabant is. Paulus Jan woont in 's Hertogenbosch en heeft Drakestein als buitenplaats gebruikt. Diens zoon Frederik Lodewijk bewoont het huis tot hij het in 1959 verkoopt aan Prinses Beatrix.

Met zijn 38-jarige ambtstermijn was hij de langst zittende Commissaris van de Koning in Noord-Brabant. Ook vervulde hij enige nevenfuncties. Hij werd lid van het College van Curatoren van de Stadsarmenschool te Amsterdam, Kamerheer in buitengewone dienst van Koning Willem III (van 12 april 1858 tot 25 april 1894) en lid van bestuur van het waterschap Pijnenburgergrift (omstreeks 1879).

In politieke zin was Paulus Jan liberaal. Hij was lid van de “Kiezersvereniging” te Amsterdam, de “Vrijzinnige Kiezersvereniging” en de antirevolutionaire kiesvereniging “Nederland en Oranje”. Tijdens zijn ambtperiode werd het Brabantse wegennet sterk verbeterd en de tol op de provinciale wegen afgeschaft. In de wijk Kruiskamp in 's Hertogenbosch is een straat naar hem vernoemd.

monument 'De Draak' stationsplein te 's-Hertogenbosch

In deze plaats, op het stationsplein, herinnert ook een ander monument aan hem. De commissaris had de stad f 10.000,-- gelegateerd voor een monument ter herinnering aan zijn echtgenote die in 1884 overleed en de beide tweelingkinderen Paulina Maria en Henriëtte Wilhelmina Frederika, die in 1881 op respectievelijk 19 en 20 november op 16 jarige leeftijd aan pokken of cholera waren overleden. Daarbij werd bepaald dat het monument een fontein moest worden waaruit de Bossche bevolking kosteloos water zou kunnen tappen. Deze Bosch van Drakesteinfontein, kortweg "De Draak" (een fontein met vijf draken: een vergulde draak op de top en vier bronzen draakjes op de begane grond, rondom de fontein gegroepeerd) heeft de ludieke bijnaam "het monument voor de schoonmoeders" en is eveneens naar het ontwerp van Ir. J.J. Dony (Juliën Dony, ingenieur-stadsarchitect en directeur aan de Koninklijke School voor Kunst Techniek en Ambacht). De Drakenfontein is feitelijk het resultaat van een wedstrijd die werd uitgeschreven om een stadswaterpomp te ontwerpen. Het was nog een tijd waarin weinigen op het waterleidingnet waren aangesloten.

De gouden draak geplaatst op zuil

Uiteindelijk werd het niet de winnaar van die wedstrijd maar Juliën Dony die het monument mocht maken. Waarschijnlijk omdat Dony ook verantwoordelijk was voor de wijk 't Zand die rondom het stationsplein was aangelegd. De Bossche firma Glaudemans kreeg de opdracht voor het maken van de stenen zuil. De firma Braat uit Delft heeft de metalen versieringen gesmeed. De grote fontein, met op een zuil een gouden draak, werd in 1903 geplaatst. De Draak houdt het wapen van de familie Bosch van Drakenstein vast met daarop de spreuk: virtute et labore, door deugd en arbeid. De allegorische voorstelling aan de voorzijde van het monument verbeeldt de echtgenote en de dochters van de commissaris van wie één een aalmoes geeft. Onder de afbeelding staat: charitate nibetant (uitblinkend in liefdadigheid). Nadat de Draak in 1999 was gerestaureerd brak in 2000 de Draak van zijn zuil af en beschadigde ook een van de kleinere exemplaren. Fons van Dijk, directeur van het gelijknamige constructiebedrijf uit Tilburg, heeft de vleugel gemaakt die gescheurd en gedeukt was, de kop was geplet en de heup van de draak had deuken opgelopen. In 2001 werd de Draak weer op zijn sokkel gezet. Vandaag de dag staat de Draak nog steeds op zijn prominente plaats met zijn gezicht naar de binnenstad gekeerd en herinnert aan de familie Bosch van Drakestein.

BRONNEN:

WEBSITE: HET PARLEMENTAIRE DOCUMENTATIE CENTRUM (UNIVERSITEIT LEIDEN)

STADSARCHIEF 's HERTOGENBOSCH

OPENBAAR BESTUUR 2005 JANUARI

SOESTER VERENIGINGEN (DEEL 3)

ALGEMENE GYMNASIEK- EN ATHLETIEKVERENIGING SOESTERBERG.

JEJ Hilhorst

Deze keer wordt de geschiedenis van een Soesterbergse vereniging beschreven. Soesterberg kent een rijk verenigingsleven. Dat is door de jaren heen zo geweest. Het dorp heeft goede sportvoorzieningen (gekend). De Algemene Gymnastiek- en Athletiekvereniging viert dit jaar haar 75- jarig bestaan.

Het initiatief tot de oprichting van de vereniging wordt in 1930 door enkele Soesterbergers genomen, onder andere de heren Grothewahl sr., Peters, in 't Hout, Kol. Sar, Smits en de toenmalige hoofden van scholen. Bij de viering in 1980 van het 50 jarig bestaan van de vereniging is de historie van de vereniging opgetekend. Deze beschrijving is als uitgangspunt genomen voor deze bijdrage.

De statuten van de vereniging worden bij koninklijk besluit van 10 september 1935 goedgekeurd.

De verlenging van de koninklijke goedkeuring van de statuten volgt op 12 april 1961. In de algemene ledenvergadering van 21 februari 1979 worden nieuwe statuten voor de vereniging vastgesteld.

Op 27 oktober 1930 wordt een oude school door de gemeente Soest verbouwd tot een bruikbaar gymnastieklokaal. Soesterbergers richten de vereniging op en door middel van allerlei acties zoals inzamelingsacties, fancy-fairs enz worden bij de bevolking de nodige gelden ingezameld en kan voor een bedrag van f 1100,-- de allernoodzakelijkste materialen worden aangeschaft.

Het doceren van lichamelijke oefening kan beginnen. Al na enkele maanden wordt een eerste succesvolle openbare uitvoering gegeven in het toenmalige theehuis "Soesterdal". Het groeiend aantal leden is aanleiding de volgende openbare uitvoeringen te spreiden over meerdere avonden omdat iedere zaal te klein is.

Het opvoeren van het turnpeil wordt voorvarend aangepakt en deelname aan regionale wedstrijden volgt spoedig. Op 9 februari 1934 valt de vereniging de eer te beurt deel te nemen aan de gala-uitvoering van de Stichtse Turnkring.

Een jaar later, op 9 november 1935, viert de vereniging haar eerste lustrum. Een feest dat grote belangstelling trekt uit de gehele provincie en ver daarbuiten.

De viering van het 10-jarig bestaan van de vereniging is niet mogelijk vanwege oorlogsomstandigheden. Het gymnastieklokaal wordt gevorderd voor centrale keuken, paardenstallen enz. Veel turnmateriaal verdwijnt. Een brug en rekstok kunnen op strategische wijze onder de ogen van de bezetters worden weggenomen en elders opgeslagen.

De verenigingsactiviteiten worden tijdelijk bevroren. De notulen over de oprichting worden op bekwame wijze door de heer van Beesd bewaard. Dit blijkt van groot belang voor de voortzetting van de vereniging in latere jaren. Eind 1948 worden in Soesterberg pogingen ondernomen een gymnastiekvereniging op te richten. Kennelijk is men niet op de hoogte van het bestaan van A.G.A.V.S. Het verkiezen van een nieuw bestuur is echter voldoende om A.G.A.V.S nieuw leven in te blazen. Een grote toeloop van leden volgt.

In 1953 krijgt het R.K. schoolbestuur vergunning voor de bouw resp. verbouw van de St Carolusschool. De gemeenteraad van Soest besluit in haar vergadering van 21 februari 1954 financiële medewerking te verlenen en spoedig wordt begonnen met de bouw van een gymnastieklokaal.

De eerste algemene ledenvergadering na de bevrijding van ons land, de vereniging telde 65 leden, wordt op 29 december 1954 gehouden en het bestuur wordt samengesteld uit: S. Paulides, voorzitter; de heer P.C. Pieren, secretaris; Mevr S Nooder-Willems, penningmeester en de leden Mej. van Beesd en de heer Th. De Bruyn. Op 26 januari 1955 bedraagt het ledental reeds 237.

De eerste vaste technisch leider wordt de heer Ouwerkerk uit Hilversum. Echter dat is vanwege emigratie van korte duur. Een moeilijke periode volgt om een nieuwe bekwame leider te vinden. Op 31 januari 1957 wordt de heer Bravenboer de nieuwe voorzitter van de vereniging en in 1958 wordt de heer Halberstadt, onderwijzer aan de openbare lagere school, belast met de technische leiding.

In 1959 wordt begonnen met het organiseren van vakantiekampen. Het eerste kamp is in Garderen gehouden.

Er volgt een fusie met de handbalvereniging "Vlido" op 12 november 1959. De sportactiviteiten worden uitgebreid met volleybal. Hierover volgt later een apart artikel.

Middag Programma - Zaterdag 12 mei

1. OPENING
2. VAMPELLEGGIO (LUTHERNEL)
3. ADAMS
4. HEDDART - Mousk - Ruchters
5. KROONHOUT - HANDELING
6. WOLFF - Mousk - 8 min
7. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Woud - Rucht - Woud - Tofel
8. KROONHOUT - HANDELING
9. 2 HEDDART - Mousk - Mousk 9 min
10. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Als de schrijver
- Mousk - Tofel - Mousk - Tofel
11. KROONHOUT - Mousk - 8 min
12. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Woud - De Woud - Woud
13. HEDDART - Mousk 9 min
14. HYMNEN - LUTHERNEL - Mousk 9 min
15. KROONHOUT - Mousk - 8 min
16. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Mousk - Tofel
17. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Luchters - Mousk - Tofel
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel

*

Soort: Soort: 10 min x 2 of 20 min
 Soort: 10 min x 2 of 20 min
 Soort: 10 min x 2 of 20 min
 Soort: 10 min x 2 of 20 min
 Soort: 10 min x 2 of 20 min

*

Woud Ind of donateur van A.G.A.F.S.

Avond-Programma - Zaterdag 12 mei

1. OPENING
2. VAMPELLEGGIO (LUTHERNEL)
3. ADAMS
4. HEDDART - Mousk - Ruchters
5. KROONHOUT - HANDELING
- Mousk 13 min Mousk - Tofel - Tofel
6. HEDDART - Mousk 14 min
7. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
8. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
9. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
10. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
11. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
12. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
13. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
14. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
15. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
16. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
17. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
18. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
19. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
20. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
21. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
22. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
23. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
24. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
25. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
26. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
27. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
28. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
29. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
30. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
31. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
32. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
33. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
34. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
35. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
36. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
37. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
38. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
39. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
40. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
41. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
42. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
43. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
44. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
45. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
46. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
47. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
48. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
49. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
50. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
51. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
52. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
53. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
54. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
55. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
56. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
57. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
58. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
59. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
60. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
61. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
62. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
63. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
64. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
65. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
66. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
67. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
68. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
69. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel
70. HYMNEN - LUTHERNEL
- Mousk - Tofel - Tofel - Tofel

Openbare uitvoering 1962

De vereniging kampt door het groeiend ledental van de gymnastiekafdelingen (inmiddels is er ook een afdeling ritmische gymnastiek opgericht) met een groot gebrek aan goede accommodatie. Er wordt voor diverse afdelingen overgegaan tot het invoeren van een ledenstop.

De voorzitter moet vanwege gezondheidsredenen zijn functie neerleggen en wordt opgevolgd door de heer J.H. Esmeijer. Bij de viering van het 30 jarig jubileum, tijdens de grote gala-uitvoering in het officierscasino, krijgt de vereniging van de Soesterbergse bevolking een compleet uitgeruste drumbandinstallatie.

De vereniging kent een actief verenigingsleven met vele activiteiten zoals sportuitwisselingen met de Soester Turn Verein (Soest-Westfalen), vakantiecampen, wandelmarsen, drumbandevenementen, turnwedstrijden, opleiding tot voorturners/sters, kadervorming, zwemonderwijs enz.

De viering van het 35-jarig bestaan in 1965 begint op 8 mei van dat jaar met openlucht turn- en gymnastiekdemonstraties, volleybaltoernooien, bondswandelmarsen en nagenoeg in elk weekend een of andere vorm van buitensport. Hoogtepunt is ongetwijfeld het optreden van de Kapel der Koninklijke Luchtmacht o.l.v. Majoor van Diepenbeek, met een perfect ereconcert en taptoe.

In de jaren 1965/1966 krijgen de plannen voor de bouw van een dorps huis in Soesterberg meer vorm. In 1966 wordt de nadruk gelegd op het deelnemen aan turnwedstrijden en tijdens de kringwedstrijden van het Gooi worden zeer goede resultaten geboekt.

De wandelafdeling neemt deel aan vele wandelevenementen met de jaarlijkse deelname aan de Airborn-marsen te Oosterbeek als hoogtepunt.

In Soest worden op 22 maart 1967 voor de eerste maal de Soester Turnkampioenschappen gehouden. A.G.A.V.S wist de meeste titels in de wacht te slepen. Ook in 1968 en 1969 gaan de meeste titels naar de Soesterbergse vereniging.

In 1969 wordt de tafeltennisafdeling opgericht, men behaalt in de eerste jaren menig kampioenschap. In 1968 begint aan het Dorpsplein in Soesterberg de bouw van een dorps huis, gevolgd door de officiële opening op 6 september 1969. In 1970 worden in het kader van het 40-jarig bestaan van de vereniging weer vele activiteiten georganiseerd met een grote gala-avond op 31 oktober als afsluiting.

Dankzij een inzamelingsactie onder de bevolking kan het bestuur een nieuw vaandel in ontvangst nemen.

De vele evenementen die in samenwerking met andere sportverenigingen worden georganiseerd leiden tot vele besprekingen om in Soesterberg tot één sportvereniging te komen, echter zonder resultaat.

Technisch leider v.d. Steen beëindigt na acht jaar zijn functie per 1 november 1970 en wordt opgevolgd door de heren Oostveen en Pieren jr.

In 1971 volgen er weer vele successen voor de volleyballers en de tafeltennissers. Er wordt deelgenomen aan de rayonwedstrijden van de Stichtse turnkring en de drumband neemt deel aan evenementen in binnen- en buitenland.

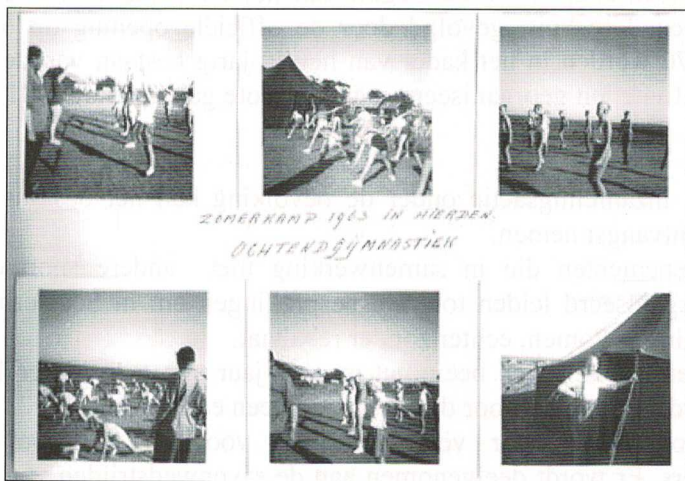
In 1972 behaalt A.G.A.V.S topsuccessen bij de rayonwedstrijden van de Stichtse Turnkring.

A.G.A.V.S neemt ook actief deel aan de sportuitwisselingen met Soest Westfalen.

In 1952 is de eerste sportuitwisseling met Soest Westfalen georganiseerd. De organisatie ligt vrijwel geheel bij het gemeentebestuur. Later komt de organisatie in handen te liggen van de Soester Sport Federatie, echter deze opzet liep later spaak. De Soester Sportfederatie beëindigt (in 1958?) haar werkzaamheden. Wel zijn er verenigingen zoals P.V.O, A.G.A.V.S en de zwemvereniging "De Duinklippers" die op eigen initiatief actief blijven door ontmoetingen met zusterverenigingen in de Stadt Soest te organiseren. Wellicht daardoor klinken er in de loop der jaren weer stemmen die aandringen op herstel van de officiële uitwisselingen.

Met medewerking van de gemeenteraad van Soest worden in 1970 de sportuitwisselingen met Soest Westfalen opnieuw opgestart. De organisatie komt in handen van de gemeentelijke sportstichting.²

De Soesterbergse turnverenigingen nemen met één selectiegroep in 1972 deel aan deze uitwisseling.

Zomerkamp 1963 Hierden

² Zie Sportuitwisseling Soest-Soest t/m 1992 door Th.M Peet Zojs tot Soest 16e jaargang nr 4

Naast de sportsuccessen in dat jaar geniet de drumband internationale belangstelling in Celle-Duitsland met o.a. The Band of the Green Jackets, Trompettercorps der Cavalerie, Heeres Muzikkorps, Muzikzug MTV.

De kleutergymnastiek, de jazz- en ritmische oefening zijn succesvol onder de bezielende leiding van mevr Kruyd.

De voetbalvereniging Soesterberg viert in 1972 haar gouden jubileum en A.G.A.V.S biedt de jubilerende vereniging en de inwoners van Soesterberg een grote sportmiddag aan.

De heer P.C Pieren legt in verband met drukke werkzaamheden zijn bestuursfunctie neer.

Hij wordt, tijdens een grote showavond, benoemd tot erelid van de vereniging.

In 1977 volgt voor de heer Pieren (lid van de gemeenteraad van Soest van 1-9-1953 tot 16-8-1973 als fractielid en –voorzitter van de P.v.d.A³) de benoeming tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau.

In 1972 kwam het bestuur met het voorstel een tennisafdeling op te richten. Dit voorstel deed veel stof opwaaien. Inmiddels is in Soesterberg de LTV Soesterberg opgericht. Deze vereniging beschikt over tennisbanen in het sportpark Kerklaan.

De uitgifte van een clubblad vergt veel bestuurlijk overleg in 1973. Het is niet langer verantwoord zo'n uitgebreid clubblad uit te geven. Het overleg resulteert in een samenwerking met de voetbalvereniging Soesterberg voor een gezamenlijk clubblad.

In 1973 wordt het 25- jarig regeringsjubileum van H.M Koningin Juliana gevierd.

De vereniging neemt deel aan de festiviteiten die ter gelegenheid van dit jubileum worden georganiseerd. In 1974 wordt gestart met het organiseren van turnwedstrijden tussen A.G.A.V.S. en Bilthoven DOSC.

De belangstelling voor de turnsport loopt in belangrijke mate terug en dat levert het bestuur de nodige hoofdbrekens op. Het bestuur concludeert dat met name de opkomst van de teamsporten en de recreatiesport daarvoor mogelijk aanleiding is.

Het jaar 1975 is weer een jubileumjaar. De vereniging bestaat 45 jaar. Het feest wordt op een eenvoudige en passende wijze gevierd met een grote regionale sport- en speldag op het terrein aan de Kampweg.

³ Project raadsleden (inventarisatie gegevens raadsleden 1813-2002)

In september van dat jaar wordt het majorettekorps gepresenteerd waarmee o.l.v. mevr Twigt een hartenwens van de heer van Loveren wordt vervuld.

Geheel onverwacht overlijdt het voormalig bestuurslid de heer K.J. Bravenboer. Hij is ondermeer van groot belang geweest voor organisatie van de vele vakantiekampen en de grote uitvoeringen in de zestiger jaren.

Voorzitter de heer J.H. Esmeijer heeft in 1972 te kennen gegeven te willen terugtreden. Op 16 september 1975 wordt in de algemene ledenvergadering besloten de heer Esmeijer te benoemen tot erelid. Op de afscheidsbijeenkomst op 24 november 1975 wordt hem de Speld van Verdiensten van het KNVG uitgereikt.

Tijdens de Algemene Ledenvergadering van 16 november 1975 neemt de heer P.C. Pieren, daartoe uitgenodigd, de voorzittershamer ter hand.

In de jaren 1975 en 1976 wordt geprobeerd te komen tot vergaderingen met alle Soesterbergse verenigingen om gezamenlijk problemen op te lossen en in de bestuurlijke activiteiten tot meer coördinatie te komen. De goede bedoelingen leiden niet tot het gewenste resultaat en de verenigingen groeien weer uit elkaar.

In 1976 organiseert de drumband in samenwerking met de Popgroep Solitude en A.G.A.V.S voor ruim 500 bezoekers een zomerfestival.

De zwemafdeling wordt na een periode van 13 jaar in 1976 opgeheven en in het bijzonder worden de heer Klinkenberg en mevrouw Kremer bedankt voor hun inzet voor het zwemonderwijs binnen de vereniging.

In 1977 stelt A.G.A.V.S. zich ten doel zich te presenteren t.b.v. de geestelijk- en lichamelijk gehandicapten. Op 25 januari wordt voor de verpleegden van de Sterrenberg een grootse uitvoering gegeven.

Mevr S. Nooder-Willems, sinds 1954 lid van het bestuur, bedankt om persoonlijke redenen voor het bestuurslidmaatschap en mevr Kruid (leiding van de kleutergymnastiek, de jazz- en ritmische oefening) legt haar functie om gezondheidsredenen neer. In de Algemene ledenvergadering van 25 oktober 1977 wordt Mevr Nooder benoemd tot ere-lid van de vereniging, terwijl zij tevens de speld van verdiensten van de Koninklijke NederlandsGymnastiek Verbond ontving.

In 1977 komt een intensief overleg op gang tussen de plaatselijke gymnastiekverenigingen Laetititia, de Springbokken en A.G.A.V.S. met als resultaat dat gezamenlijke problemen meer gecoördineerd kunnen worden behandeld.

In 1978 wordt de vereniging gekweld door ernstige ziekte van voorzitter en penningmeester.

Avondvierdaagse

Secretaris de heer G. Kremer zorgt ervoor dat de normale verenigingsactiviteiten kunnen doorgaan.

Als gevolg van de geringe belangstelling wordt in 1978 besloten de majoretteafdeling op te heffen.

Bij de Soester turnkampioenschappen in 1978 worden de meeste turntitels behaald door de gymnastiekvereniging De Springbokken uit Soest.

Bijzonder in Soesterberg is de realisatie van een Amerikaanse wijk, genaamd Apollo. In 1978 worden initiatieven ontplooid om ook de bewoners van deze wijk in het verenigingsleven te betrekken.

In dat jaar tekent zich ook de afnemende belangstelling voor de turnsport meer en meer af. Uit bestuurlijk overleg komt naar voren dat de activiteiten van de overheid met betrekking tot de recreatiesport hierin een belangrijke rol vormt.

Dit komt ook naar voren bij de deelname aan de avondvierdaagse via verenigingsverband. De deelnemers aan deze historische wandeltochten nemen liever deel als individu dan in verenigingsverband.

In de tweede helft van de 70-er jaren van de vorige eeuw worden in Soesterberg een aantal buitensportvoorzieningen gerealiseerd. In het sportpark aan de Kerklaan wordt een tennispark voor de nieuw opgerichte tennisvereniging Lawn Tennisvereniging Soesterberg en een korfbalaccommodatie voor de korfbalvereniging Oranje aangelegd. Nabij de Sterrenbergweg verrijst een nieuwe voetbalaccommodatie die in de plaats komt van de voetbalvelden gelegen aan de Kampweg. Met de totstandkoming van deze buitensportvoorzieningen is een tekort aan binnensportaccommodaties in Soesterberg, met name voor de zaalsport, extra voelbaar. De volleybalafdeling, maar ook de korfbalvereniging, beschikken immers niet over een overdekte accommodatie die aan de wedstrijdeisen voldoet. In die jaren is er dan ook een discussie gaande over de vraag op welke wijze in de behoefte aan overdekte sportruimte kan worden voorzien en op welke wijze het dorpshuis beter zou kan functioneren. Het bestuur van het dorpshuis heeft grote financiële zorgen, vooral vanwege de personeelslasten. Het brengt vele groepen in Soesterberg in beweging. Een aantal sportverenigingen bieden het gemeentebestuur een notitie aan over hoe en onder welke voorwaarden men mogelijk tot de bouw van een sporthal in Soesterberg kan komen.

A.G.A.V.S blijft echter niet gespaard voor nieuwe personele problemen. In 1978/1979 moet nieuw kader worden aangetrokken voor de technische begeleiding. Het bestuurslid, de heer J Klinkenberg, is genoodzaakt na een bestuursperiode van 17 jaar om gezondheidsredenen terug te treden. De Algemene Ledenvergadering van 21 februari benoemt hem tot ere-lid. Tevens ontvangt hij de Erespeld van Verdiensten van het KNGV. Juist voor de viering van het 50 jarig bestaan van de vereniging moet ook de secretaris, de heer G. Kremer, om gezondheidsredenen zijn functie, die hij 18 jaar lang vervulde, neerleggen. Ook hij wordt beloond met het ere-lidmaatschap van de vereniging en ontvangt de Erespeld van Verdiensten uit handen van het KNGV.

De viering van het 50 jarig bestaan van de vereniging in 1980 wordt, mede gezien de financiële zorgen, sober gevierd.

In een later stadium zal wellicht de meer recentere historie van de vereniging worden beschreven.

De beschrijving van de volleybalafdeling wordt in een volgende uitgave van dit blad opgenomen.

De leden van de Historische Vereniging Soest werken in een aantal werkgroepen om onderzoek te doen en gegevens vast te leggen. Voor nadere informatie kunt u met de contactpersonen overleggen, te weten:

Wergroep:

Archeologie	: de heer J. van der Putten,	06 27040904
Genealogie	: de heer W. Routers,	035-6010169
	routers@wanadoo.nl	
Mondelinge geschiedenis	: de heer W.P. de Kam,	035-5880048
	wim.de.kam@wolmail.nl	
Contact Gemeentelijke Monumentencommissie	: de heer H. Gerth,	035-6016635
Contact Museum Oud Soest	:	

De contributie per jaar € 20,- voor leden in Nederland
€ 25,- voor leden in het buitenland
€ 35,- voor het bedrijfsleven

Betaling contributie op rekeningnummer 3599.02.235

Betaling bijzonder evenementen op rekeningnummer 3159.91.720

Losse nummers : Verkrijgbaar bij de secretaris.

Leden	€ 2,50
Niet-leden	€ 5,00

INHOUDSOPGAVE NAJAARSNUMMER 2005

	Blz.
Van het museum	1
'Eene zeer welkome vermeerdering', beeldenvondst Oude Kerk	2
Geert Groote en de eerste stichtingen	8
Jhr.mr.P.J. Bosch van Drakestein	13
Soester verenigingen deel 3, AGAVS	20

